

Opinnäytetyö (AMK)

Liiketalous

2022

Hannele Pohjola-Raita

**SOTE-UUDISTUS JA
PÄIJÄT-HÄMEEN
HYVINVOINTIKUNTAYHTYMÄ**

TURKU AMK
TURKU UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

Opinnäytetyö (AMK) | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Liiketalous

2022 | 33

Hannele Pohjola-Raita

Sote-uudistus ja Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä

Tämä opinnäytetyö käsittelee sosiaali- ja terveysalan uudistusta, joka on sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen ja rakenteiden uudistus. Uudistuksen myötä näiden palvelujen järjestämisvastuu siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 uudelle hyvinvointialueelle 1.1.2023.

Työssä selvitetään, miksi sote-uudistus tehdään, mitä se tarkoittaa ja mitkä ovat sen tavoitteet. Mitä hyvinvointialueet ovat ja mitkä ovat niiden tehtävät? Mitä muutoksia ne tuovat kuntien talouteen ja miten muutokset vaikuttavat kuntiin? Tarkoituksena on myös selkeyttää kuntien ja hyvinvointikuntayhtymien muuntumista hyvinvointialueiksi. Mitä sote-uudistus oikein tarkoittaa suomalaisille? Hyvinvointialueista tutustutaan lähemmin Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymään, jossa uudistus on jo pidemmälle edennyt.

Työ toteutettiin perehtymällä aiheeseen liittyviin nettilähteisiin sekä käymällä läpi aiheeseen liittyviä uutisia. Tähän aihepiiriin liittyy runsaasti lainsäädäntöä ja ne on lueteltu käsitteistöosiossa.

Asiasanat: hyvinvointialueet, pelastustoimi, Päijät-Hämeen
hyvinvointikuntayhtymä sote-uudistus, sosiaali- ja terveydenhuolto

Master's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Business economics

2022 | 33

Hannele Pohjola-Raita

Health and social services reform and the Päijät-Häme Joint Municipal Authority for Wellbeing

This thesis deals with the health and social services reform, which is a reform of the services and structures of health care and social welfare and rescue services. With the reform, the responsibility for organizing these services will be transferred from municipalities and joint municipal authorities to 21 new welfare areas on 1 January 2023.

The thesis explains why health and social services reform is being carried out, what it means and what are its goals? What are wellbeing services counties and what is their function? What changes they bring to the municipalities' finances and how do the changes affect the municipalities? The purpose is also to clarify the transformation of municipalities and welfare municipal associations into wellbeing services counties. What does health and social services reform really mean for Finns? Regarding wellbeing services counties, there will be a closer look at the Päijät-Häme Joint Municipal Authority for Wellbeing where the reform has already advanced further.

The work was carried out by studying related sources and by going through the news on the subject. This issue is subject to a level of regulation and they are listed in the conceptual section.

Keywords: health and social services reform, health care and social welfare, Päijät-Häme Joint Municipal Authority for Wellbeing, rescue services, wellbeing services counties

Sisältö	
Käsitteistö	6
1 Johdanto	8
2. Sote-uudistus	9
2.1 Uudistuksen tavoitteet	11
2.2 Hyvinvointialueet	12
2.3 Yhteistyöalueet	14
2.4 Aluevaltuustot	16
2.5 Rahoitus	19
2.5.1 Hyvinvointialueiden kustannukset	22
2.5.2 Vaikutukset kuntiin ja talouteen	23
3 Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymästä hyvinvointialueeksi	25
3.1 Päijät-Hämeen aluevaltuusto ja aluevaalit	26
3.2 Omistajakunnat	26
3.3 Hyvinvointialueen tehtävät	27
3.4 Hyvinvointialueiden rahoitus	28
4 Loppuluvun otsikko	29
Lähteet	31

Kuvat

Kuva 1. Sote-toimeenpanon kansallinen organisointikaavio	10
Kuva 2. Sote-uudistuksen eteneminen	11
Kuva 3. Sote hyvinvointialueet	13
Kuva 4. Yhteistyöalueet ja yliopistolliset sairaalat.	14
Kuva 5. Valtuutettujen valintaluvut	16
Kuva 6. Suomen vuoden 2022 aluevaalien tuloksista	18
Kuva 7. Hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelma	21
Kuva 8. Kunnista hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset ja tulot	23
Kuva 9. Kuntien valtionosuusrahoitus 2023	24
Kuva 10. Päijät-Hämeen hyvinvointialueet	27

Käsitteistö

Sote- ja pelastustoimen uudistuksen keskeiset lait (EV 111/2021) [Sote-uudistus – keskeinen lainsäädäntö tiiviisti \(soteuudistus.fi\)](#)

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021). Lain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää väestön hyvinvointia ja terveyttä. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210612>

Laki pelastustoimen järjestämisestä (613/2021). Lain tarkoituksena on edistää turvallisuutta. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210613>

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021). Laissa säädetään vastuusta järjestää sosiaali- ja terveydenhuolto Uudellamaalla. Sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämiseen Uudellamaalla liittyvästä hallinnon ja talouden järjestämisestä. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210615>

Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta (616/2021). Laissa säädetään lakien voimaantulo ja se kertoo kumottavat lait sekä lakien soveltamisesta. <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210616>

Laki hyvinvointialueesta (611/2021). Maakunta- ja hyvinvointialuejako 1 osa yleiset säännökset lain tarkoitus on luoda edellytykset itsehallinnolle kuntia suuremmalla hallintoalueella (hyvinvointialue) sekä asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteuttamiselle hyvinvointialueen toiminnassa. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210611>

Hyvinvointialue- ja maakuntajakolaki (614/2021). Suomi jakaantuu maakuntiin ja maakuntaan kuuluu vähintään kuusi kuntaa. Uudenmaan maakunnan alueella voi olla useampi kuin yksi hyvinvointialue, jos se on tarpeen alueen väestömäärän tai muun vastaavan perustellun syyn takia. Hyvinvointialue on muodostuttava yhtenäisestä alueesta, joka muodostaa toiminnallisen kokonaisuuden. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210614>

Laki hallintolain muuttamisesta (637/2021). Maakuntien hallinnon ja talouden järjestäminen. Tätä lakia sovelletaan valtion viranomaisissa, hyvinvointialueiden ja hyvinvointiyhtymien viranomaisissa, kunnallisissa viranomaisissa, itsenäisissä julkisoikeudellisissa laitoksissa sekä eduskunnan virastoissa ja tasavallan presidentin kansliassa (*viranomainen*).

<https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210637>

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain muuttamisesta. (711/2021). Viranomaisen ratkaisusta automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidetyn rekisterin julkisista tiedoista on oikeus saada kopio teknisenä tallenteena tai muutoin sähköisessä muodossa, jollei erityisistä syistä muuta johdu. <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210711>

Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta (611/2021). Tätä lakia sovelletaan valtion rahoituksen myöntämiseen hyvinvointialueesta annetussa laissa tarkoitettujen hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien kustannusten kattamiseen. <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210617>

Laki tuloverolain muuttamisesta (619/2021). Maakuntien rahoitus.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210619>

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (618/2021). Kuntien valtionosuusjärjestelmän muuttaminen.

<https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210618>

Lainsäädäntöön esitetään myös muutoksia yli 100 muuhun lakiin hallituksen esityksellä HE 56/2021. Nämä muutokset ovat lähinnä teknisiä muutoksia järjestämisvastuun siirtyessä kunnilta hyvinvointialueille. Tämä hallituksen esitys on eduskunnan käsittelyssä. <https://soteuudistus.fi/lainsaadanto>

1 Johdanto

Sote-uudistus on sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimien palvelujen ja rakenteiden uudistus. Tämä on yksi suurimmista hallinnollisista uudistuksista maan historiassa. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimien järjestäminen siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 uudelle hyvinvointialueille 1.1.2023. Poikkeuksena on Helsingin kaupunki, jolla näiden toimien järjestämistä vastuu säilyy. Lisäksi HUS-yhtymä järjestää erikoissairaanhoidon Uudellamaalla.

Tämä aihe on valittu ajankohtaisuuden ja kiinnostavuuden vuoksi, koska työskentelen sote-alalla. Tämän työn tarkoituksena on tuoda ymmärrystä, mitä uudistus käytännössä tarkoittaa. Se soveltuu kaikille uudesta järjestelmästä tietoa hakevalle. Hyvinvointialueista tutustutaan lähemmin Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymään, jossa uudistus on jo pidemmälle edennyt.

Suuri muutos koskettaa kuntia ja kuntayhtymiä, joilta siirtyvät sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut hyvinvointialueiden vastuulle. Sote-uudistus vaikuttaa kuntien toimintaan ja talouteen. Se vaikuttaa kuntien tehtäviin ja niitä koskevaan rahoitukseen, verotusoikeuteen ja valtionosuusjärjestelmään, omaisuuteen, velkoihin, sopimuksiin ja henkilöstöön. (Valtioneuvosto 2022.)

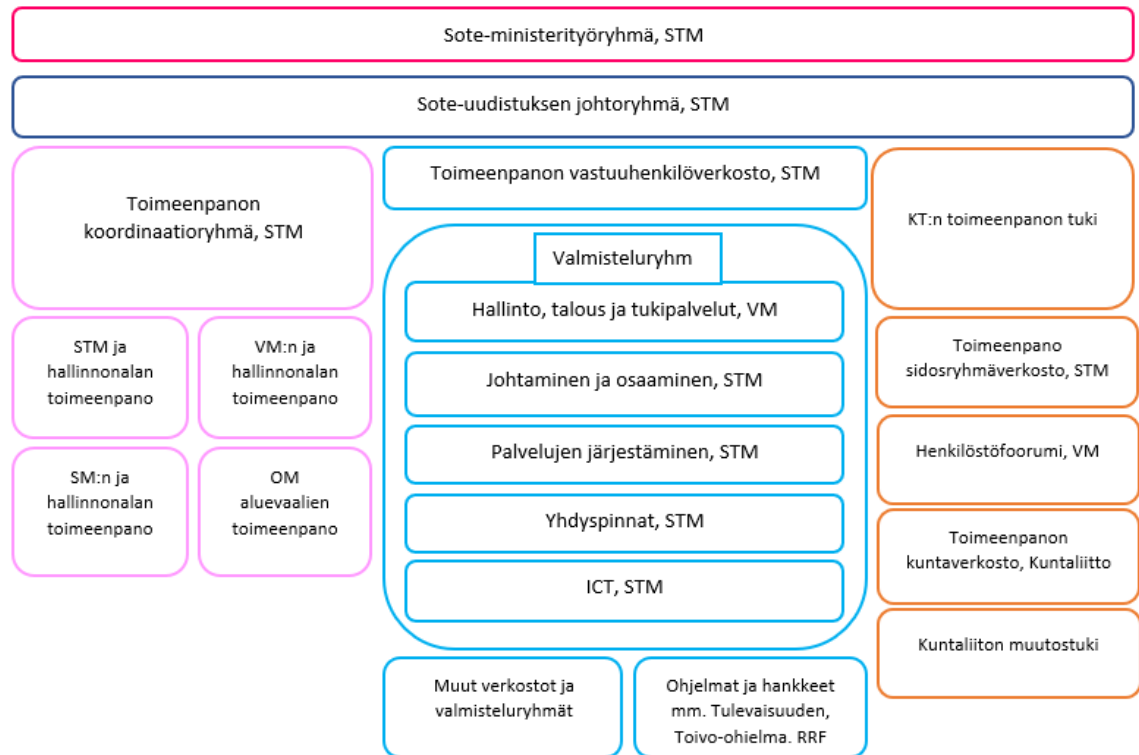
Palveluja on tarkoitus kehittää vastaamaan muuttuvan yhteiskunnan tarpeisiin. Uudistuksen tavoitteena on turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat palvelut kaikille. Hyvinvointialueen tehtävä on taata asukkailla perusterveydenhuolto, erikoissairaanhoidon, sosiaalihuolto, lasten, nuorten ja perheiden palvelut, työikäisten palvelut, ikääntyneiden palvelut, mielenterveys- ja päihdepalvelut, vammaispalvelut, oppilas- ja opiskelijahuolto, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja pelastustoimi. (Päijät-Hämeen hyvinvointialue 2022.)

2 Sote-uudistus

Sote-uudistusta on kaavailtu Suomessa moneen kertaan, alkujaan jo vuonna 2006 kunta- ja palvelurakennemuutostuksena. Maakuntia esitettiin perustettavaksi heinäkuussa 2017 ja maakuntavaaleja järjestettäväksi 2018. Sote-palvelut olisivat siirtyneet maakunnille 2019. (Strömberg 2019.)

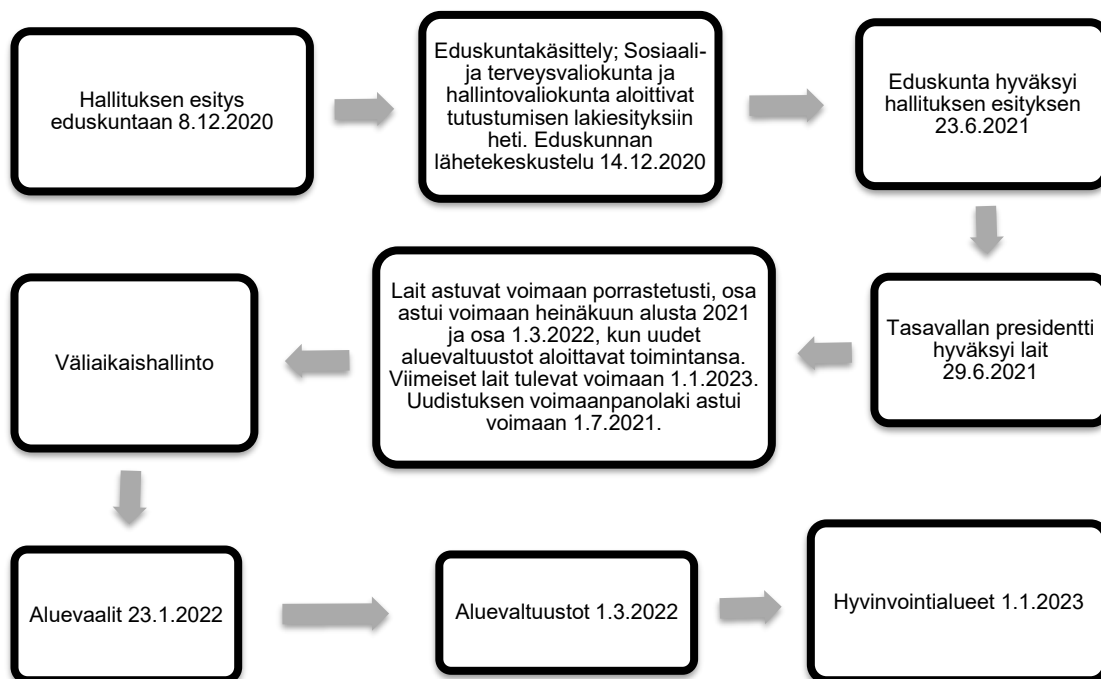
Joulukuun 8. päivä 2020 hallitus antoi esityksen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistamisesta. Sosiaali- ja terveysvaliokunta antoi lausunnot mietinnöt saatuaan perusvaliokunnalta, valtiovarainvaliokunnalta, hallintovaliokunnalta, lakivaliokunnalta, sivistysvaliokunnalta, talousvaliokunnalta sekä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalta. Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksen koskien hyvinvointialueiden perustamista sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistamista 23.6.2021. Tasavallan presidentti Sauli Niinistö vahvisti lait 29.6.2021. (Eduskunta 2022.)

Sote-ministerityöryhmä ohjasi perhe- ja peruspalveluministerin johdolla sosiaalija terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen toteuttamista sekä palvelujen kehittämistä hallitusohjelman mukaisesti. Kuvasta 1 voidaan havaita sote-toimeenpanon tiekartta, jonka mukaan uudistus tehtiin viiden eri valmisteluryhmän yhteistyöllä vaiheittain hallitusti. Valmisteluryhmät on väreittäin eroteltuina tiekartassa. Ministerityöryhmä käsittelee myös perhe- ja peruspalveluministerin toimialaan kuuluvia sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistukseen liittyviä hankkeita. Hyvinvointialueiden uusia tehtäviä, verotusoikeutta ja niiden rahoitusta käsitellään ministerityöryhmässä. Valmistelussa otettiin huomioon edellisten vaalikausien valmistelu ja perustuslailliset reunaehdot. (Valtioneuvosto 2022.)

Kuva 1. Sote-toimeenpanon kansallinen organisointikaavio (Kuntaliitto 2022).

Sote-uudistuksen eteneminen on havainnollisesti esitetty kuvassa 2. Esitykseen liittyvien lakien voimaantulo on porrastettu siten, että osa astui voimaan heinäkuun alusta 2021 ja osa, kun uudet aluevaltuustot aloittivat toimintansa 1.3.2022. Aluevaltuustot hyvinvointialueille valittiin aluevaaleissa. Hyvinvointialueesta annetussa laissa (611/2021) säädetään hyvinvointialueesta. Aluevaalit toimitetaan samanaikaisesti kuntavaalien kanssa. Viimeiset lait tulevat voimaan 1.1.2023. Uudistuksen voimaantulolaki astui voimaan 1.7.2021. Lisäksi hyvinvointialueista annettua lakia sovelletaan osittain jo heti hyvinvointialueiden toiminnassa. (Sote-uudistus 2022.)

Kuva 2. Sote-uudistuksen eteneminen (sote-uudistus 2022.)

Keskeisenä tavoitteena sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksella on kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja sekä turvata laadukkaat ja yhdenvertaiset sosiaali- ja terveyspalvelut suomalaisille. Palveluja on tarkoitus parantaa kaikille saataviksi ja saavutettaviksi sekä turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti ja vastata muutosten mukana tuomiin yhteiskunnallisiin haasteisiin ja hillitä kustannusten kasvua. (Valtioneuvosto 2022.)

2.1 Uudistuksen tavoitteet

Sote-uudistuksen tavoitteena on kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja. Palvelukokonaisuuksien aikaansaamiseksi rakennetaan erilaisia toimintarakenteita ja -tapoja. Tällä on tarkoituksena saada perus- ja erityistason palveluja toimimaan paremmin yhteen, samoin kuin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen ja pelastustoimen palvelujen yhteen toimivuus ovat uudistuksessa tavoitteita. (Sote-uudistus 2022.)

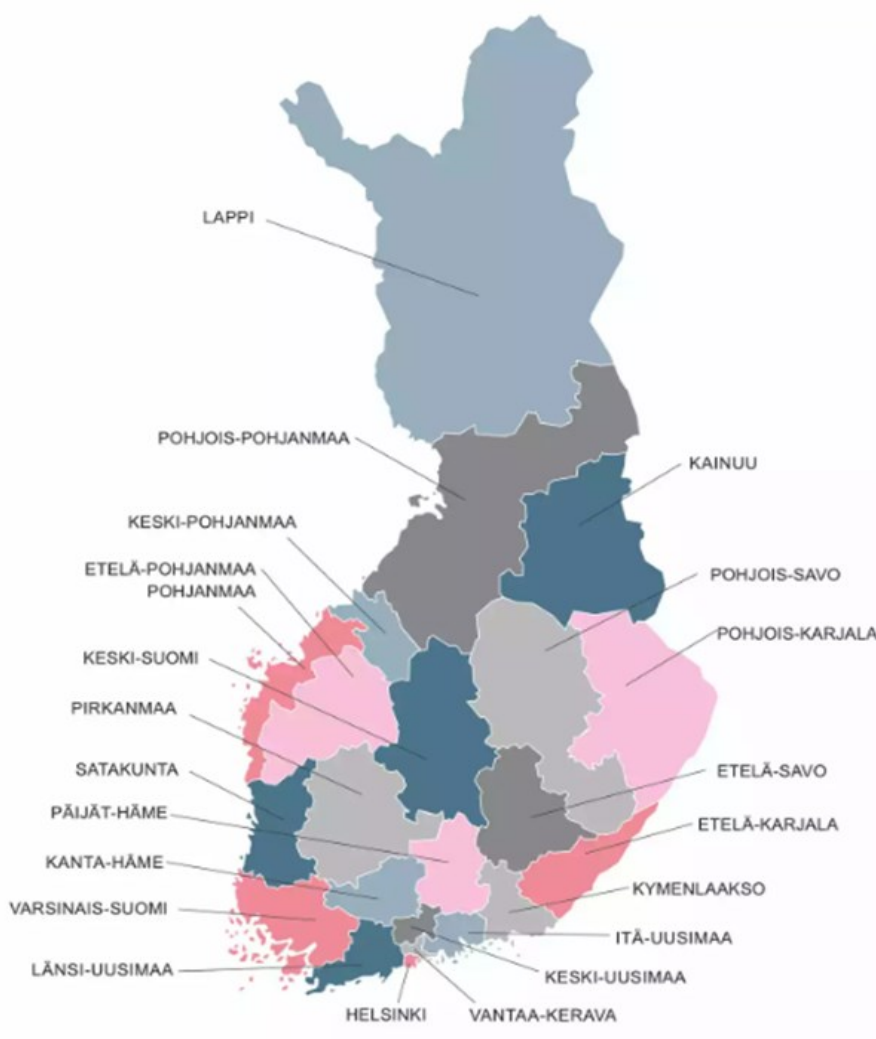
Uudistus tehdään, koska eri kokoisten toimijoiden resurssit ja osaaminen palvelujen järjestämisessä vaihtelevat paljon. Asiakkaiden yhdenvertaisuus palveluiden saannissa ei toteudu, koska jonotusajat hoitoon ja palveluihin ovat kasvaneet. Asiakas ei myöskään aina saa tarvitsemaansa apua tai ohjausta palveluissa eteenpäin, koska palvelupolku voi olla katkonainen. Palveluita tarvitaan aiempaa enemmän, koska Suomen väestö ikääntyy nopeasti. Työikäisten määrä ja verotulot vähenevät, koska syntyvyys on laskenut. Uudistusta tarvitaan, jotta voidaan hillitä kustannusten kasvua ja varmistaa toimivat sosiaali- ja terveystalvet myös jatkossa sekä parantaa turvallisuutta. Lisäksi uudistuksen tarkoituksena on turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti ja vastata muutosten mukana tuomiin yhteiskunnallisiin haasteisiin. (Valtioneuvosto 2022.)

2.2 Hyvinvointialueet

Hyvinvointialueet ovat julkisoikeudellisia yhteisöjä, ja niillä on alueillaan itsehallinto, joka vastaa sosiaali- ja terveystalvet sekä pelastustoimen järjestämisestä. Hyvinvointialuekonsernin muodostaa hyvinvointialue tytäryhtiöineen. Hyvinvointialueen toiminta perustuu muun omistuksen, sopimuksen ja rahoittamiseen perustuvaan sekä hyvinvointialueen että hyvinvointialuekonsernin toimintaan. (Sote-uudistus 2022.)

Suomen uudet hyvinvointialueet (kuva 3) on koottu vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon perus- ja erikoistason palveluista sekä pelastustoimen järjestämisestä. Kuvasta voidaan havaita, että siitä puuttuu Ahvenanmaa, joka ei ole hyvinvointialue. Se vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä alueellaan itsenäisesti. Myöskään Helsinki ei kuulu mihinkään hyvinvointialueeseen, ja se vastaa edelleen itse sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä. Uudet hyvinvointialueet on perustettu uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantuloa annettulla lailla. Hyvinvointialueiden nimi muuttuu maakunnaksi ja maakuntien liittojen tehtävät siirtyvät niille. Palvelujen järjestäjänä ja tuottajana säilyy julkinen sektori, jota täydentää kolmas sektori ja yksityiset palveluntuottajat.

Kolmas sektori on niin sanotusti voittoa tavoittelematon esimerkiksi järjestö tai organisaatio. Kolmannen sektorin roolia hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä vahvistetaan ja palvelujen tuottamisessa turvataan eri järjestöjen rooleja. (Sote-uudistus 2022.)

Kuva 3. Sote hyvinvointialueet (Kuntaliitto 2022.)

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on tärkeimpiä sote-järjestöjen tehtäviä valtioneuvoston mukaan. Palvelutuotannon ja toiminnan kannalta järjestöillä on toimintaa, joka on välttämätön osa hyvinvointialueiden palvelukokonaisuutta.

Kumppanuus sote-järjestöihin ja niiden palvelutuotantoon niin yksityisten kuin julkistenkin palveluntuottajien kanssa rakennetaan yhteistyössä hyvinvointialueilla. Jäsenten verkostot ovat kasvava resurssi, joista esimerkiksi vapaaehtoistyö sekä vertaistuki ennaltaehkäisevät ja tukevat hyvinvointia. (Valtioneuvosto 2022.)

2.3 Yhteistyöalueet

Alueellista yhteensovittamista, yhteistyötä ja kehittämistä varten sosiaali- ja terveydenhuollossa muodostettiin viisi yhteistyöaluetta. Vuoden 2022 alussa määriteltiin asetuksella, että jokainen hyvinvointialue kuuluu määriteltävään yhteistyöalueeseen. Jokaiselle yhteistyöalueelle valikoitui yksi yliopistollinen sairaala, jotka kuvassa 4 on havainnollisesti esitetty, ja joita hyvinvointialueet ylläpitävät. Poikkeuksena ovat Helsingin kaupunki ja Uudenmaan hyvinvointialueet. (Sote-uudistus 2022.)

Pohjois-Suomen yhteistyöalue, OYS erityisvastuualue

- Kainuun hyvinvointialue
- Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
- Lapin hyvinvointialue
- Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue (Oulun yliopistollinen sairaala, OYS)

Itä-Suomen yhteistyöalue, KYS erityisvastuualue

- Etelä-Savon hyvinvointialue
- Keski-Suomen hyvinvointialue
- Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
- Pohjois-Savon hyvinvointialue (Kuopion yliopistollinen sairaala, KYS)

Sisä-Suomen yhteistyöalue, TAYS erityisvastuualue

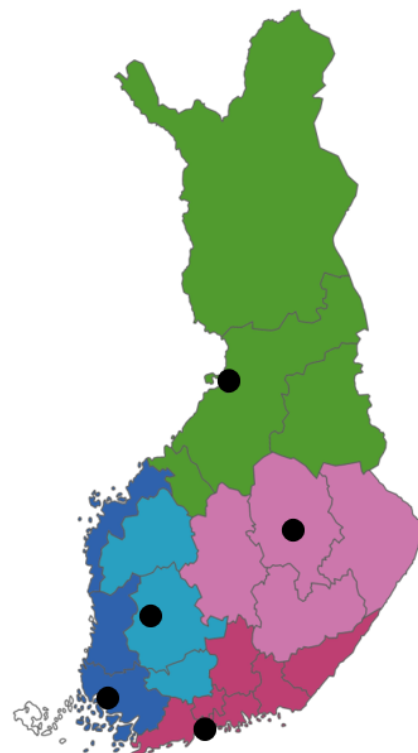
- Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
- Kanta-Hämeen hyvinvointialue
- Pirkanmaan hyvinvointialue (Tampereen yliopistollinen sairaala, TAYS)

Länsi-Suomen yhteistyöalue, TYKS erityisvastuualue

- Pohjanmaan hyvinvointialue
- Satakunnan hyvinvointialue
- Varsinais-Suomen hyvinvointialue (Turun yliopistollinen sairaala, TYKS)

Etelä-Suomen yhteistyöalue, HYKS erityisvastuualue

- Etelä-Karjalan hyvinvointialue
- Helsinki (Helsingin yliopistollinen sairaala, HYKS)
- Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
- Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
- Kymenlaakson hyvinvointialue
- Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
- Päijät-Hämeen hyvinvointialue
- Vantaan ja Keravan hyvinvointialue

Kuva 4. Yhteistyöalueet ja yliopistolliset sairaalat. (Sote-uudistus 2022.)

Yhteistyön toteuttaminen ja rahoittaminen edellyttävät, että hyvinvointialueet vastaavat hallinnollisista päätöksistä ja yhteistyön sisällöstä. Yhteistyöalue ei ole oikeushenkilö, joten yhteistyöalueella ei ole rahoitus ja järjestämisvastuuta palveluille. (Sote-uudistus 2022.)

Sairaanhoitopiirit, jotka kunnat muodostavat, vastaavat alueellaan erikoissairaanhoidon järjestämisestä. Toimivan kokonaisuuden saamiseksi kuntayhtymät kehittävät ja suunnittelevat sairaanhoitopiirin erikoissairaanhoidon, jonka muodostavat perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoidon palvelut. Perusterveydenhuollon ei ole tarkoitus tuottaa kaikkia palveluita, vaan sairaanhoitopiirien kuntayhtymät tuottavat erikoissairaanhoidon palvelut, jotka ovat yhtenäisin lääketieteellisin ja hammaslääketeollisin perustein annettava. Joitakin palveluja järjestetään erikoissairaanhoidossa yli sairaanhoitopiirien rajojen. Näitä toteutetaan yliopistosairaaloitten erityisvastuualueiden pohjalta. Esimerkiksi valtakunnallisesti Helsingin yliopistollinen sairaala on vastuussa lasten avosydänkirurgiasta ja elinsiirroista. (STM 2022.)

Sosiaali- ja terveysministeriön sivuilla kerrotaan, että erikoissairaanhoidon asiantuntijalaitoksena toimii Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja sairaaloitten toimintaa valvovat ja ohjaavat aluehallintovirastot, sekä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira). (STM 2022.)

Hyvinvointialueet ylläpitävät yliopistollisia sairaaloita alueillaan. Yhteistyösopimuksen laatimista edellyttävät hallintotehtävät, joita HUS-yhtymä hoitaa, ja yhteistyösopimus on ensimmäisen kerran hyväksyttävä vuoden 2025 loppuun mennessä. Yhteistyösopimus on laadittava valtuustokausittain samaan yhteistyöalueeseen kuuluvien hyvinvointialueiden kesken. Sen tarkoituksena on varmistaa yhteensovittaminen, työnjako ja yhteistyö. Tällä on tarkoituksena turvata sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteisten tehtävien ja kustannusvaikuttavuuden toteutuminen. Kaksikielisten hyvinvointialueiden on kielellisten oikeuksien turvaamiseksi tehtävä keskinäinen yhteistyösopimus sosiaali- ja terveydenhuollossa. Sopimusta seurataan ja arvioidaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön ja yhteistyöalueen hyvinvointialueiden välisissä

neuvotteluissa. Lisäksi valtiovarain- ja sisäministeriö osallistuvat tähän. (Sote-uudistus 2022.)

2.4 Aluevaltuustot

Aluevaltuustot käyttävät ylintä päätösvaltaa hyvinvointialueilla, joiden asukkailla on äänioikeus aluevaaleissa. Vaaleissa valitaan valtuutetut hyvinvointialueen ylimpään päätöksentekuelimeen, eli aluevaltuustoon. Valtuutetut ja varavaltuutetut valitaan aluevaaleissa nelivuotiskaudeksi. Helsingissä ei järjestetä vaaleja. Siellä järjestetään kuitenkin ennako- ja laitosäänestys muiden hyvinvointialueiden äänioikeutetuille. Ensimmäiset aluevaltuustot aloittivat toimikautensa 1.3.2022. (Sote-uudistus 2022.)

Vuodesta 2025 aluevaalit toimitetaan samanaikaisesti kuntavaalien kanssa. Ensimmäiset aluevaalit toimitettiin 23.1.2022 erillisinä vaaleina.

Helsingin kaupungissa ja Ahvenanmaan maakunnassa ei toimiteta aluevaaleja. Aluevaltuustot päättävät itse kokonsa hyvinvointialueiden asukasmäärään suhteutettuna. Kuvassa 5 on esitetty valtuutettujen vähin määrä suhteessa asukaslukuun. Hyvinvointialueilla säädetään, että pieniksi luokitelluilla alueilla valitaan vähintään 59 valtuutettua ja suurimmissa 89 valtuutettua. Ensimmäisissä aluevaaleissa valittiin vähimmäismäärät valtuutettuja. (Vaalit 2022.)

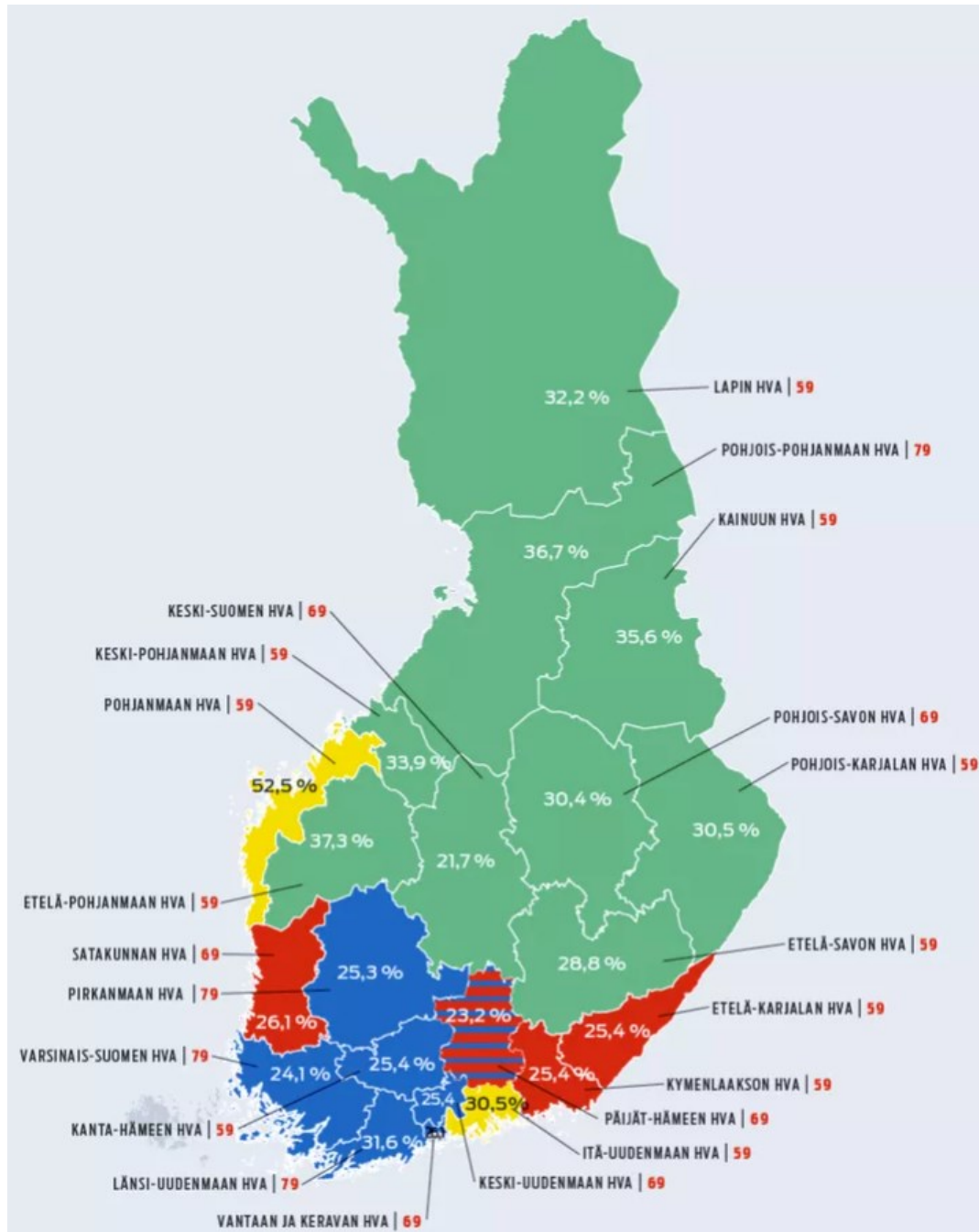
Hyvinvointialueen asukasluku	Valtuutettuja vähintään
enintään 200 000	59
200 001 - 400 000	69
400 001 - 600 000	79
yli 600 000	89

Kuva 5. Valtuutettujen valintaluvut (Vaalit 2022.)

Väestötietojärjestelmän 31.8.2021 mukaan aluevaltuutettujen lukumäärät vuoden 2022 aluevaaleissa olivat seuraavat (Vaalit 2022)

- 59 valtuutettua: Keski-Pohjanmaan, Kainuun, Itä-Uudenmaan, Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Kymenlaakson, Pohjois-Karjalan, Kanta-Hämeen, Pohjanmaan, Lapin sekä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueet.
- 69 valtuutettua: Keski-Uudenmaan, Päijät-Hämeen, Satakunnan, Pohjois-Savon, Keski-Suomen sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueet.
- 79 valtuutettua: Pohjois-Pohjanmaan, Länsi-Uudenmaan, Varsinais-Suomen sekä Pirkanmaan hyvinvointialueet.

Kuvassa 6 esitetään poliittinen jakauma hyvinvointialueilla ja siitä voidaan havaita poliittiset valtasuhteet hyvinvointialueittain sekä enemmistö puolueet. Kartassa esitetään suurimman puolueen äänimäärä prosentteina ja aluevaltuustopaikkojen lukumäärä numeroina hyvinvointialueen nimen perässä. Huomio kiinnittyy siihen, että keskustalla on enemmistö yhdeksällä hyvinvointialueella, jonka jälkeen tulevat vahvasti toisena sosiaalidemokraatit ja kolmantena kokoomus. Puolueiden mukaan painopisteet eri alueilla saattavat vaihdella poliittisten puoluekantojen mukaan, ja kuinka uudet valtuutetut tulevat ajamaan kotikuntansa etua.

Kuva 6. Suomen vuoden 2022 aluevaalien tuloksista hyvinvointialueiden puolueet valtuustopaikoittain (ljäs 2022)

Vaalipiirinä aluevaaleissa on hyvinvointialue. Tulos lasketaan hyvinvointialuekohtaisesti ja äänestäjät voivat äänestää vain oman hyvinvointialueensa ehdokkaita. Vaalit-sivuston mukaan aluevaalien vaalitapa on suhteellinen, avoin listavaali, samalla tavalla kuin kuntavaaleissa.

Suhteellinen vaalitapa tarkoittaa, että puolue saa valittavaan toimielimeen, aluevaltuustoon, paikkoja samassa suhteessa kuin se saa ääniä vaaleissa. Jos puolue saa noin 20 % vaaleissa annetuista äänistä, sen tulisi saada myös noin 20 % jaettavina olevista paikoista. Suhteellisuus toteutetaan d'Hondtin menetelmällä, jota käytetään Suomessa myös esimerkiksi eduskuntavaaleissa. Kyseinen menetelmä tarkoittaa, että jokainen ryhmittymä tai puolue saa sen määrän edustajia mitä sen äänimäärä on suhteessa muihin ryhmittymiin. Äänimäärään ei vaikuta pelkästään edustajan saamat omat äänet vaan myös koko ryhmittymän saadut äänet. (Vaalit 2022.)

2.5 Rahoitus

Uudet hyvinvointialueet saavat alkuun rahoituksensa pääosin valtiolta. Osittain rahoitusta saadaan myös palvelujen käyttäjiltä perittävillä asiakasmaksuilla. Hyvinvointialueet päättävät itsehallintonsa turvin rahoituksen käytöstä ja kohdentamisesta. (Sote-uudistus 2022.)

Hyvinvointialueiden rahoitus on yleiskatteista, ja se jaetaan hyvinvointialueille laskennallisten kriteerien perusteella. Rahoituksen määrää tarkistetaan vuosittain sote-palvelutarpeen arvioidun kasvun, kustannustason nousun ja mahdollisten tehtävämuutosten perusteella. (Sote-uudistus 2022.)

Useassa vaiheessa päivitettävät kuntien rahoituslaskelmat, joiden laskelmissa määritetään kunnittain arviot siirtävistä kustannuksista. Ne vaikuttavat kuntien tasapainotilanteeseen, muutosrajoittimeen sekä järjestelmämuutoksen tasaukseen. Rahoituslaskelmat päivitettiin marraskuussa 2022. Kuntien kevään laskelmien perusteella määritetty lopullinen kunnallisveron leikattava osa, josta hallitus on antanut esityksen toukokuussa 2022. Laskelmat päivitetään lopullisiksi vuonna 2023, jolloin 2022 vuoden tilinpäätökset ovat käytettävissä. (Sote-uudistus 2022.)

Kehitysarvio kuntataloudelle laaditaan valtiovarainministeriön kansantalousosastolla. Painelaskelma, josta on tehty kuntatalouden

kehitysarvio kuvassa 7, kuvataan aluekohtaista rahoituksen kehittymistä vuosina 2023–2030. Laskelmassa ei tehdä oletuksia kuntien omista toimenpiteistä eikä veroprosenttien muutoksista vuoden 2022 jälkeen. Painelaskelma on yleiseen talous- ja väestökehitykseen perustuva laskelma, jossa väestön ikääntymisestä aiheutuva palvelutarpeen kehitys kohdistetaan ostoihin. Hyvinvointialueiden rahoitukselle vuodelle 2023 pohjan muodostaa laskelma talousarvion mukaisesti. (Sote-uudistus 2022.)

Hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelma vuosille 2023-2030										
VM/KAO/19.9.2022										
Laskelman kuvaus:										
Laskelman pohjan muodostaa hyvinvointialueiden rahoitus vuodelle 2023, vuoden 2023 talusanvion mukaisesti. Vuodelle 2023 kohdentuvat uudet tehtävät on huomioitu koko maan rahoituksen tasossa.										
Lisäksi laskelmassa on huomioitu rahoituksen sisältävä palvelutarpeen määrälläinen korotus 0,2%-yksiköllä vuosille 2023-2029. Vuodesta 2025 lähtien arvioidusta kasvusta huomioidaan 80 %.										
Laskelmassa ei huomioida kustannusten jälkikäteistarkistuksen vaikutusta, hyvinvointialueiden lisärahoitustarpeita eikä mahdollisia tulevia uusia tehtäviä.										
Hyvinvointialuekohtainen rahoituksen kohdentuminen vuodelle 2023 on laskettu rahoituslain mukaisten määrävymmistekijöiden perusteella. Lisäksi hyvinvointialuekohtaisessa laskelmassa huomioidaan aluekohtainen siirtymätasaus.										
Ennustevuosille 2024–2030 laskelmassa käytetään hyvinvointialueidexin mukaista koko maan hintaanmuutetta ja THL:n laskemaa hyvinvointialuekohtaisia palvelutarpeen kasvunviotoja.										
Arvio hyvinvointialueiden rahoituksesta, milj. euroa	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030		
Heisinki	2 592	2 684	2 766	2 851	2 952	3 056	3 168	3 285		
Vantaa+Kerava	960	1 009	1 055	1 102	1 152	1 203	1 255	1 308		
Länsi-Uusimaa	1 637	1 708	1 778	1 855	1 937	2 019	2 105	2 190		
Itä-Uusimaa	363	380	399	420	443	469	494	515		
Keski-Uusimaa	739	771	800	829	862	897	936	975		
Varsinais-Suomi	1 932	2 014	2 103	2 201	2 305	2 425	2 528	2 625		
Satakunta	944	970	995	1 021	1 050	1 081	1 114	1 149		
Kanta-Häme	698	725	752	785	816	845	875	906		
Pirkanmaa	2 090	2 179	2 263	2 353	2 449	2 547	2 649	2 751		
Päijät-Häme	835	868	904	945	988	1 038	1 086	1 124		
Kymenlaakso	763	784	803	824	848	873	900	929		
Etelä-Karjala	543	559	574	588	607	627	647	668		
Etelä-Savo	668	686	702	720	740	761	784	808		
Pohjois-Savo	1 139	1 181	1 224	1 267	1 311	1 357	1 405	1 454		
Pohjois-Karjala	714	743	774	809	846	886	930	962		
Keski-Suomi	1 101	1 145	1 187	1 231	1 276	1 323	1 371	1 420		
Etelä-Pmaa	848	878	912	947	981	1 015	1 053	1 088		
Pohjanmaa	741	764	786	808	834	861	892	922		
Keski-Pohjanmaa	291	303	315	329	344	360	377	390		
Pohjois-Pohjanmaa	1 682	1 754	1 831	1 919	1 999	2 080	2 164	2 247		
Kainuu	369	379	389	398	406	423	435	448		
Lappi	869	903	937	977	1 017	1 065	1 111	1 150		
Manner-Suomi	22 518	23 384	24 251	25 180	26 166	27 212	28 280	29 312		

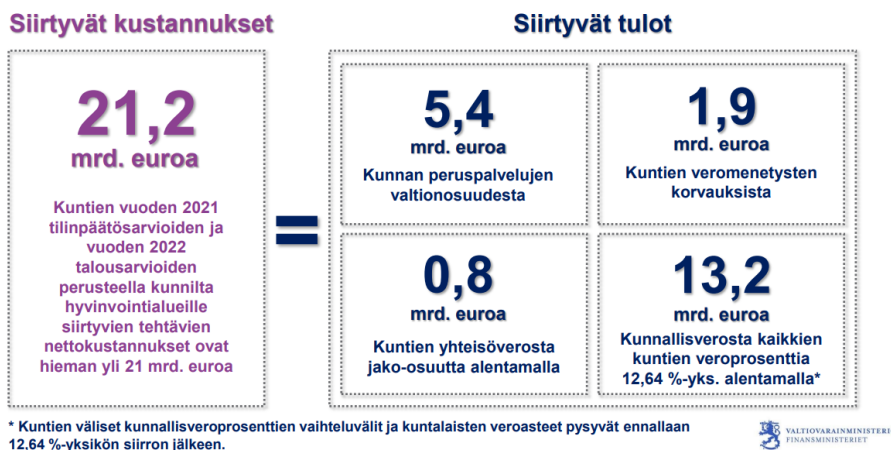
Kuva 7. Hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelma (Sote-uudistus 2022)

Kuntien ja hyvinvointialueiden taloustietopalvelun tiedot ovat kaikkien saatavilla suurimmilta osin. Tavoitteena on edistää kuntien ja hyvinvointialueiden taloustietojen keruuta, tietovarastointia sekä raportointia, jotta taloustiedot olisivat mahdollisimman ajantasaisia ja vertailukelpoisia. Kuntien ja hyvinvointialueiden taloustietopalvelu koostuu useasta eri järjestelmästä. Taloustietojen keruuvastuu on ollut Valtionkonttorilla kuntien ja kuntayhtymien osalta vuodesta 2021, ja hyvinvointialueilta vastuu alkaa vuodesta 2023. Kuntien ja vuodesta 2023 hyvinvointialueiden taloustietojen rekisterinpito ja tietojen raportointivastuu on myös Valtionkonttorin tehtäviä. Kuntayhtymien ja kuntien vastuulla on toimittaa tilinpäätös-, osavuosikatsaus- ja kustannustiedot sekä muut säännöllisesti toimitettavat taloustiedot Valtionkonttorille. Kunnat ja kuntayhtymät ovat vastuussa toimittamisestaan tiedoista ja niiden oikeellisuudesta. Taloustietovarannon vastaavana viranomaisena ja rekisterinpitäjänä Valtionkonttorin tehtävänä on toimia tietojen ylläpitäjänä. (Valtionkonttori 2022.)

2.5.1 Hyvinvointialueiden kustannukset

Sote- ja pelastustoimen kustannukset, jotka siirtyvät hyvinvointialueille, ovat laskettu kuntien vuoden 2021 tilinpäätösten sekä vuoden 2022 talousarvotietojen perusteella. Kuntien verotiedot perustuvat valtiovarainministeriössä maaliskuussa 2022 tehtyihin ennusteisiin. Arviolaskelmat ovat tehty vuoden 2021 lopullisten tilinpäätöstietojen ja vuoden 2022 talousarvotietojen mukaisten kuntien sote-tehtävien ja pelastustoimen nettokustannusten perusteella. Kuntien siirtyvät sote-kustannukset arvioituna vuoden 2022 tasossa ovat yhteensä noin 20,7 miljardia euroa. Kuntien pelastustoimen tehtävien kustannukset ovat vuoden 2022 tasossa 485 miljoonaa euroa. Hyvinvointialueiden yleiskatteinen rahoituspohja kuvassa 8 on siten 21,2 miljardia euroa. (Sote-uudistus 2022.)

Kunnista hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset ja tulot

Kuva 8. Kunnista hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset ja tulot (Kuntatalousohjelma 2022)

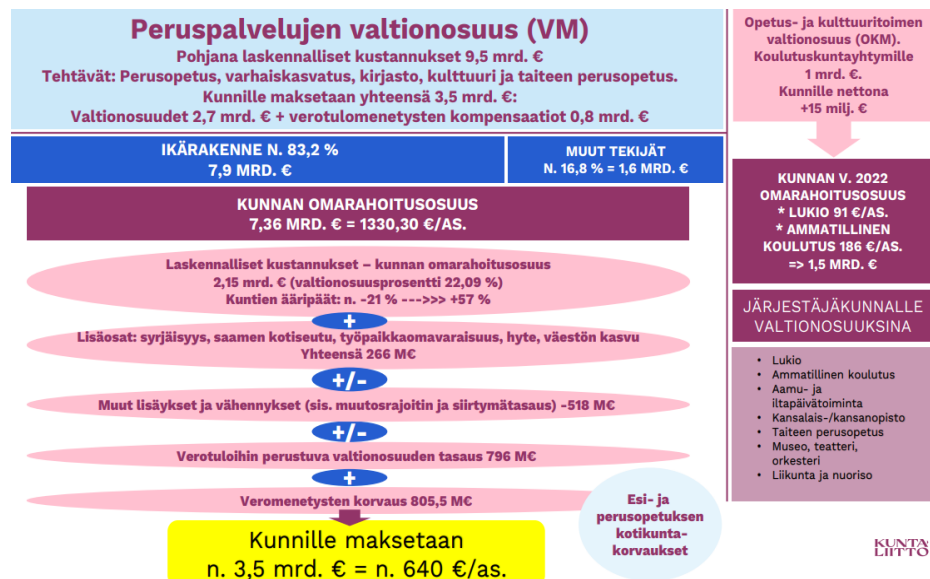
2.5.2 Vaikutukset kuntiin ja talouteen

Sote-uudistus vaikuttaa suuresti kuntien toimintaan ja talouteen. Se vaikuttaa kuntien tehtäviin ja rahoitukseen, verotusoikeuteen ja valtionosuusjärjestelmään, omaisuuteen, velkoihin, sopimuksiin ja henkilöstöön. Kun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen henkilöstö siirtyy kokonaisuudessaan hyvinvointialueiden palvelukseen, työntekijämäärä kuntasektorilla vähentyy, näin ollen yli 173 000 ihmisen työnantaja tulee vaihtumaan. Henkilöstö siirtyy niin sanottuina vanhoina työntekijöinä ja säilyttää siirtymähetkellä voimassa olevat työ - tai virkasuhteeseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet. (Sote-uudistus 2022.)

Kuntatalouden näkökulmasta vaikutukset uudistukseen kohdistuvat käyttötalouteen. Tulojen ja menojen taso sekä rakenne muuttuvat huomattavasti. Uudistuksen seurauksena kuntien toiminnan kustannukset vähenevät huomattavasti sillä käyttötalousmenoista poistuvat noin puolet. Pitkällä aikavälillä huomattavin kuntavaikutus näkyy siten että väestön ikääntymiseen ja sairastavuuteen liittyvät kustannukset ja niistä seuraavien kuntatalouksiin kohdistuvat riskit poistuvat yksittäisten kuntien vastuulta. Tuloja

ja kustannuksia siirtyy kunnilta saman verran, joten poikkeuksia voi näkyä kuntakohtaisesti. (Sote-uudistus 2022.)

Kuntaliiton sivuilla kerrotaan valtionosuusjärjestelmään sisällytettävistä tasauselementeistä, joilla tasataan vaikutuksia. Tämä tarkoittaa että valtio osallistuu lakisääteisen kunnallisten peruspalvelujen rahoitukseen valtionosuusjärjestelmän kautta. Kunnille tulevat valtionosuudet maksetaan automaattisesti, kuva 9, laskennallisin perustein ilman erillisiä hakemuksia. Lisäksi voidaan myöntää valtionosuuksia kunnille erillisellä hakemuksella. Valtionosuusjärjestelmä koostuu rakenteellisesti kahdesta osasta: kustannus- ja tarve-erojen tasauksesta sekä tulopohjan tasauksesta. Laskentaperusteena kustannuserojen tasaukseen ovat asukasmäärä ja ikärakenne, sekä erilaiset olosuhdetekijät. Kiinteänä osana valtionosuusjärjestelmän tulopohjaa tasataan kunnille niiden verotulojen perusteella. (Kuntaliitto 2022.)

Kuva 9. Kuntien valtionosuusrahoitus 2023 (Kuntaliitto 2022)

Sote-uudistuksen myötä kuntien vastuulta poistuvat sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksiin liittyvät kasvupaineet, joskin toisaalta talouden tasapainottamiskeinot ovat rajallisemmat kuin nykyisin. (Sote-uudistus 2022.)

3 Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymästä hyvinvointialueeksi

Päijät-Hämeessä suuri kuntayhtymä on järjestänyt sosiaali- ja terveystalvuuja vuodesta 2017. Myös pelastustoimi on ollut maakunnallinen vuodesta 2004, joten muutos ei tule olemaan Päijät-Hämeessä kovin suuri. (Paijatha 2022.)

Päijät-Hämeessä uudistusta on aloitettu valmistelemaan jo syksyllä 2020 kahdella eri hankkeella, joita olivat tulevaisuuden sote-keskus ja rakenneuudistushanke. Hankkeita hallinnoi Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä ja rahoitus hoituu valtionavustuksella. Sote-keskus hankkeen kansallisena tavoitteena on ollut perustaa sote-keskuksia alueiden asukkaille, joissa pystyy asioimaan sujuvasti sekä saada palvelua ja apua jokaisen yksilöllisiin tarpeisiin. Sote- ja pelastustoimen uudistuksen rakenteenteellisen uudistuksen valmistelut ovat olleet rakenneuudistushankkeen vastuulla. Rakenneuudistushanke päättyi vuoden 2021 lopussa. (Paijat-sote 2022.)

Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä on ollut askeleen edellä uudistuksessa ja perusti yhteisyrityksen Harjun terveys Oy:n yhdessä yksityisen terveydenhuollon toimijan Mehiläisen kanssa. Harjun terveys Oy aloitti palvelutuotannon tammikuussa 2021. Yhtymällä on 49 prosentin omistusosuus yhteisyrityksestä. Sopimuskausi on 10 vuotta ja se sisältää tilaajalle kaksi viiden vuoden jatko-optiota. Yhteisyritys on perustettu tuottamaan Lahden, Kärkölän ja Iitin asukkaille kustannustehokkaita sosiaali- ja terveyskeskuspalveluita. (Harjunterveys 2022.)

Vuoden 2023 alusta Päijät-Hämeen hyvinvointialueeseen liittyvät nykyiset Päijät-Hämeen pelastuslaitos ja Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä. Muutos koskee myös Heinolan ja Sysmän perusterveydenhuoltoa ja sosiaalipalveluita sekä osaa kehitysvammaisten erityishuoltoapiiri Etevan palveluista.

Hyvinvointialueen työntekijöiksi siirtyvät myös opiskeluhuollon psykologit ja kuraattorit. (Paijatha 2022) Hyvinvointialueelle siirtyy yhteensä noin 7 500 työntekijää. (Paijatha 2022.)

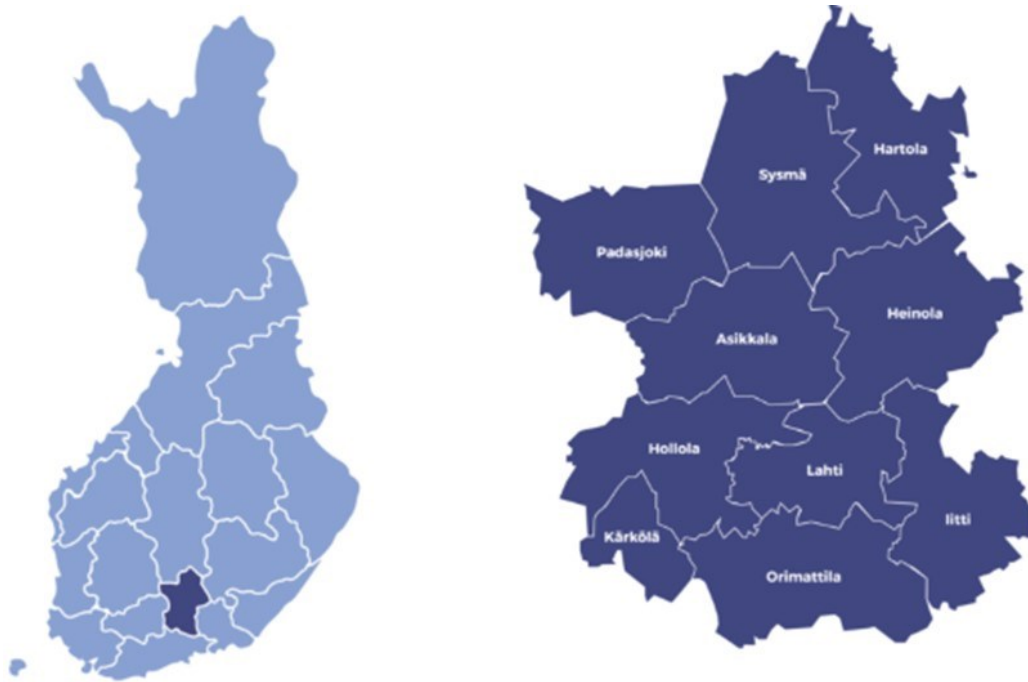
3.1 Päijät-Hämeen aluevaltuusto ja aluevaalit

Päijät-Hämeen hyvinvointialueella 23.1.2022 toimitetuissa aluevaaleissa valittiin toimikaudeksi 1.3.2022–31.5.2025. Aluevaltuustoon tuli valituksi 69 jäsentä. Päijäthämäläiset valitsivat heidät aluevaaleissa tammikuussa 2022. (Paijatha 2022.)

Aluevaltuusto asetti hyvinvointialueelle aluehallituksen ja sen tehtävänä on johtaa hyvinvointialueen toimintaa, hallintoa sekä taloutta. Aluevaltuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta sekä laillisuuden valvonnasta vastaa aluehallitus. Aluehallitus vastaa myös hyvinvointialueen toiminnan yhteensovittamisesta, omistajaohjauksesta ja hyvinvointialueen henkilöstöpolitiikasta, sekä huolehtii sisäisestä valvonnasta, riskienhallinnan ja sopimushallinnan järjestämisestä. Sisäisen tarkastuksen järjestäminen on myös aluehallituksen vastuulla. (Paijatha 2022.)

3.2 Omistajakunnat

Päijät-Hämeen hyvinvointialue vastaa vuoden 2023 alusta kymmenen päijäthämäläisen kunnan sote-palveluista. Päijät-Hämeen hyvinvointialueeseen (kuva 9) kuuluvat Asikkalan kunta, Hartolan kunta, Heinolan kaupunki, Hollolan kunta, Iitin kunta, Kärkölän kunta, Lahden kaupunki, Orimattilan kaupunki, Padasjoen kunta ja Sysmän kunta. (Paijatha 2022.)

Kuva 10. Päijät-Hämeen hyvinvointialueet (Päijät-Hämeen hyvinvointialue 2022)

3.3 Hyvinvointialueen tehtävät

Hyvinvointialue ottaa vastuun Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystalvelujen sekä pelastustoimen palvelujen järjestämisestä vuoden 2023 alussa.

Ympäristöterveydenhuolto puolestaan siirtyy hyvinvointiyhtymältä alueen kuntien vastuulle. Uudistuksessa kehitetään palveluja vastaamaan muuttuvan yhteiskunnan tarpeita. Tavoitteena on turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat palvelut kaikille asukkaille. Hyvinvointialueen tehtävä on taata asukkaille perusterveydenhuolto, erikoissairaanhoido, sosiaalihuolto ja pelastustoimi. Tehtävänä on myös taata alueen lasten, nuorten ja perheiden palvelut, työikäisten palvelut, ikääntyneiden palvelut, mielenterveys- ja päihdepalvelut, vammaispaalvelut, oppilas- ja opiskelijahuolto sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. (Sote-uudistus 2022.)

3.4. Hyvinvointialueiden rahoitus

Kuntien toimintaan ja talouteen on merkittävät muutokset sote-uudistuksella vuodesta 2023 alkaen. Uudistuksen vaikutukset kohdistuvat erityisesti käyttötalouteen kuntatalouden näkökulmasta, jossa muuttuvat huomattavasti sekä tulot ja menot että taso ja rakenne. Hyvinvointialueiden rahoitus tulee pääosin valtiolta. Osittain siihen vaikuttavat esimerkiksi asiakasmaksut. Aluehallitus esitti aluevaltuustolle, että hyvinvointialueella perittäisiin muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta kulloinkin voimassa olevat valtioneuvoston vahvistamat enimmäismaksut, koska niiden alentaminen syventäisi suunnittelukehityksen osoittamaa alijäämää vuodelle 2023. Valtionrahoituksen taso on elokuun 2022 lopun laskelman mukaan 834,6 miljoonaa euroa. (Paijatha 2022.)

Osan palveluista määrittelee maksuttomiksi asiakasmaksulaki. Palveluihin kuuluu perusterveydenhuollon hoitajavastaanotot sekä raskaana olevien tutkimukset, hoidon ja seurannan. Tavoitteena on, että maksut ovat kohtuullisia eivätkä ole esteenä kenellekään palveluihin hakeutumiselle. (STM 2022.) Lisäksi Päijät-Hämeen hyvinvointialueelle esitettyjä poikkeuksia enimmäismaksuista ovat esimerkiksi maksuttomat ravitsemusterapiakäynnit ikääntyneille sekä lapsiperheiden lyhytaikainen ja säännöllinen kotipalvelu (Paijatha 2022).

4 Lopuksi

Sote-uudistus on Suomen merkittävin hallinnollinen uudistus, jota on kaavailtu moneen kertaan eri hallituskausilla. Tammikuusta 2023 alkaen vastuu sosiaali ja terveystuollon, sekä pelastustoimen järjestämisestä siirtyy siis kunnilta hyvinvointialueille. Tällä tähdätään yhdenvertaisiin ja laadukkaisiin palveluihin, hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseen sekä palveluiden saatavuuden parantamiseen etenkin perustasolla. Uudistus pyrkii myös hillitsemään kustannusten kasvua ja turvaamaan ammattitaitoisen työvoiman saannin.

Ensimmäiseksi tulee mieleen palkat. Tuleeko uudistuksen myötä muutos henkilöstön palkkoihin ja mediassakin mainittuihin työoloihin. Kustannusten kasvua pitää hillitä koska valtava määrä työntekijöitä siirtyy uuden työnantajan palveluun. Uuden työnantajan on tasattava työntekijöiden palkat ja tämä tarkoittaa palkkaharmonisointia, eli palkankorotuksia. Tuleeko hyvinvointialueiden välille mahdollista palkkakilpailua ja miten tähän suhtautuu kunnille jäävät matalapalkkaiset ammattiryhmät.

Kuinka sitten yhdenvertaiset ja laadukkaat palvelut toteutuvat. Onko kaikilla hyvinvointialueiden kunnilla samansuuruiset asiakasmaksut. Näin ei varmaankaan tule olemaan, koska kunnat saavat määritellä itse asiakasmaksunsa asiakasmaksulain puitteissa. Entä, miten palvelujen saanti ja saatavuus tulee toteutumaan. Useasti lukee kirjoituksia lehdistä, joissa asiakkaat kertovat kuinka yhden lääkärikäynnin aikana hoidetaan vain yksi vaiva tai sairaus, eikä perehdytä asiakkaan kokonaisvaltaiseen avuntarpeeseen. Tulevatko asiakkaat saamaan yhdenvertaista palvelua niin sanotusti saman katon alta. Opitaanko sähköisiä palveluja hyödyntämään.

Entä sitten rahoitus, joka koostuu valtion rahoituksesta ja osin asiakasmaksuista. Tuleeko valtion verotus kiristymään enemmän kuin suhteessa kunnallisverotusta lasketaan, koska asiakasmaksuilla kerätään vain pieni osuus palvelujen rahoitukseen. Pystytäänkö ikääntyvän väestön palvelut turvaamaan. Entä onko budjetissa todella otettu huomioon kaikki menot

sosiaalipalveluista ja erikoissairaanhoidon palveluista. Sitten on perusterveyspalvelut ja pelastustoimi, jotka vievät osansa budjetista.

Hyvinvointialueet ovat hyvin eri vaiheessa sote-uudistuksen valmisteluissa. Esimerkiksi Varsinais-Suomessa sote-uudistusta on alettu valmistelemaan myöhemmin ja tehtävää on vielä paljon. Esimerkiksi organisaation johtajistosta ei olla vielä tehty päätöksiä kaikilta osin. Päijät-Häme, joka on ajoissa aloittanut valmistelut, on jo edennyt pidemmälle. Esimerkiksi yhteisyritys Harjun terveys on palvellut asiakkaita myös digitaalisesti 1.1.2021 lähtien. Asiakkaat ovat saaneet apua hoitaja- ja lääkärin etävastaanotolla ympäri vuorokauden mobiilisovelluksella ja netissä. Varmasti kuitenkin kaikilla hyvinvointialueilla riittää vielä tekemistä ja kehittämistä. Tulevaisuudessa tulemme näkemään, miten sote-uudistus onnistuu tehtävässään.

Lähteet

Eduskunta. Hallituksen esitys. Viitattu 27.6.2022.

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kasittelytiedot/Valtiopaivaasia/Sivut/HE_241+2020.aspx

Harjunterveys. Tietoa toiminnasta. Viitattu 18.8.2022.

<https://harjunterveys.fi/tietoa-toiminnasta>

Kuntaliitto. Kuntatalous. Valtionosuudet. Viitattu 1.10.2022.

<https://www.kuntaliitto.fi/talous/kuntatalous-ja-valtio/valtionosuudet>

Päijät-Hämeen hyvinvointialue. Aluehallitus. Viitattu 18.8.2022. 17.8.2022.

www.paijatha.fi/aluehallitus-hyvaksyi-hyvinvointialueen-ensimmaisen-talouskeh-yksen/

Päijät-Hämeen hyvinvointialue. Päätöksenteko. Aluehallitus. Viitattu 27.9.2022.

<https://www.paijatha.fi/paatoksenteko/aluehallitus/>

Päijät-Hämeen hyvinvointialue. Päätöksenteko. Aluevaltuusto. Viitattu

27.9.2022. <https://www.paijatha.fi/paatoksenteko/aluevaltuusto/>

Päijät-Hämeen hyvinvointialue. Tietoa hyvinvointialueesta. Viitattu 5.7.2022.

11.8.2022. 18.8.2022. <https://www.paijatha.fi/tietoa-hyvinvointialueesta/>

Päijät-sote. Sote-uudistus. Rakenne uudistus. Viitattu 18.8.2022. <https://paijat-sote.fi/sote-uudistus/rakenneuudistus/>

Sosiaali- ja terveysministeriö. Sairaanhoitopiirit. Erityisvastualueet. Viitattu

22.7.2022. <https://stm.fi/sairaanhoitopiirit-erityisvastualueet>

Sosiaali- ja terveysministeriö. Sotehuollon asiakasmaksut. Viitattu 17.8.2022.

<https://stm.fi/sotehuollon-asiakasmaksut>

Soteuudistus. Aluevaalit. Viitattu 22.9.2022.

<https://soteuudistus.fi/aluevaalit>

Soteuudistus. Hyvinvointialueet. Viitattu 15.7.2022.

<https://soteuudistus.fi/hyvinvointialueet->

Soteuudistus. Hyvinvointialueiden rahoitus. Viitattu 14.9.2022.

<https://soteuudistus.fi/hyvinvointialueiden-rahoitus>

Soteuudistus. Lainsäädäntö. Viitattu 22.6.2022.

<https://soteuudistus.fi/lainsaadanto>

Soteuudistus. Mikä on hyvinvointialue. Viitattu 15.7.2022. 11.8.2022.

<https://soteuudistus.fi/mika-on-hyvinvointialue>

Soteuudistus. Rahoituksen määräytyminen. Viitattu 14.9.2022.

<https://soteuudistus.fi/rahoituksen-maaraytyminen-ja-tarkistaminen>

Soteuudistus. Rahoituslaskelmat. Viitattu 15.9.2022.

<https://soteuudistus.fi/rahoituslaskelmat>

Soteuudistus. Vaikutukset kuntiin. Viitattu 6.7.2022. 18.10.2022. 1.10.2022.

<https://soteuudistus.fi/vaikutukset-kuntiin>

Soteuudistus. Yhteistyöalueet. Viitattu 19.7.2022.

<https://soteuudistus.fi/yhteistyöalueet>

Strömberg, J. 2019. Sote-uudistus. Yle. Uutiset. 27.2.2019. Viitattu 28.6.2022

<https://yle.fi/a/3-10663208>

Vaalit. Aluevaltuustot. Viitattu 20.9.2022. <https://vaalit.fi/aluevaltuustot>

Vaalit. Miten aluevaalit toimitetaan. Viitattu 22.9.2022. <https://vaalit.fi/miten-aluevaalit-toimitetaan>

Valtiokonttori. Kuntien ja hyvinvointialueiden talouspalvelu. Viitattu 13.11.2022.

https://www.valtiokonttori.fi/palvelut/julkishallinnon-palvelut/kuntatalouden-palvelut/kuntatalouden-tietopalvelu-ja-palvelukanava/#yleista_vastuut-kuntien-ja-kuntayhtymien-taloustraportoinnissa

Valtioneuvosto. Julkaisut. Järjestöjen rooli. Viitattu 22.7.2022.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/160957>

Valtioneuvosto. Ministerityöryhmät. Viitattu 10.7.2022.

<https://valtioneuvosto.fi/marinin-hallitus/ministerityöryhmät>

Valtioneuvosto. Sosiaali- ja terveystalveluiden uudistus. Viitattu 10.7.2022.

<https://valtioneuvosto.fi/marinin-hallitus/hallitusohjelma/sosiaali-ja-terveyspalveluiden-rakenneuudistus>